

Fiatal képzőművészek kiállítása

Az Olvasókör kiállításával kapcsolatban a rendezőbizottság ankétet rendezett a képzőművészet korszerű kérdéseiről. Az ankétre szép számmal érkeztek válaszok; ezek közül a legsikerültebbeket alant közreadjuk, hogy olvasóink lássák, nemcsak ecsettel tudnak bánni ifjú művészeink, de a szellemi-elméleti fronton is régen túl vannak a kovás puska használatán. Gondolkodásuk korszerű, hivatásérzetről tanúskodó bátor, biztos, egyensúlyos, fiatalos, — és ez a szerencsésük, — talán megérnek majd egy biztosabb alapokon nyugvó szilárd világot, a nyugtalan, zűrés, kába világ helyett.

Festők akarunk lenni és nincs pénzünk festőkre. Az akadémián mesterünk azt mondja: Festeni a legdrágább sport. Vigasznak keszerű igazság.

Mi mégis dolgozunk.

A nyárspolgár eljön a kiállításra, ajkát lebiggyeszti és azt mondja: „Túlmodern”. „Futurista”.

Az impresszionista modorban készült kép is „futurista”, „túlmodern” a kispolgári keretektől képtárba kerülő embernek. Nem tudja, hogy az impresszionista felfogású festmény ma már nem „túlmodern” és nem „futurista”.

Az új irányokra azt mondja a jószándékú kispolgár, hogy hóbort, divat. A kispolgár fél együttlépni a haladó világgal. Az új irány divat annyiban, amennyiben minden divat, minden életmegnyilvánulás egy kor életsezméletének dokumentuma.

A futurizmus, expresszionizmus és a többi ma élő izmusok megannyi kísérlet egy új művészet megteremtésére. A születés, a kialakulás, a teremtődés mindig zavarokkal, tévelygéssel, kisebb-nagyobb anarchiával jár. Ez természetes.

Hogy az új művészet irányzatos? A művészetnek mindig volt és mindig lesz célja és a festő mindig tükre a kornak és környezetének.

Raffael jól keresett, sok volt az aránya, a Szent Csáladot nem szegényes jászol körül festette, Jézus környezetében drága ruhákba öltözött főpapok járnak-kelnek, Mária nem a szenvedő anya, hanem tündöklő szépségű, gondosan öltözött nő. Michelangelo egyéni sorsa merőben különbözött szerencsés kortársától, lázadó volt, keserű, kíméletlen, ellenszegült kora kegyetlen és lelkiismeretlen szellemének: Jézust és a szenteket szegény

meztelenségükben festette meg; egyik szobra a lázadó rabszolga.

Nemcsak az új művészetnek van célja; célja van Goya, Rembrandt, Millet, Meunier művészetének is. Példázatosan nagy nevek ezek, a művészet l'art pour l'art-ellenes mivoltának bizonyítására.

Hangya Bandi

„A materiális élet fejlődésében beálló változások megfelelő formában megtalálhatók a szellemi élet történelmében. Figyelniük kell tehát a népek életkoncepciójának fejlődését, hogy megérthessük a festészet kísérleteit és eredményeit. A materiális élet fejlődésénél egy figyelemreméltó tényezővel találkozunk. Ez a tempó. Ugyanis a politikai történelem fejlődése, ellentétben a kultúrtörténelem fejlődésével, nem egyenletes. Bár gyakran halljuk, hogy a történelem kerekét nem lehet megállítani, nagyon jól tudjuk, hogy ennek a kereknek a forgása lassítható... A történelem kerekere a reakció nyomására gyakran csikorog.

Az élő művészet folyása azonban meglassíthatatlan, akár a rádium kisugárzása. Ha az osztály, amellyel a művészet egykor együtt fejlődött, megszűnik haladó lenni, akkor a művészet elhagyja ezt az osztályt. Ilyen esetben a festészet leveti védelmező-oltalmazó mivoltát és forradalmivá válik. Megtámadja hűtlen bajtársát, a társadalmat. Nem mondhatjuk, hogy a festészet élő testébe nem próbáltak még balzsamot fecskendezni, hogy meggátolják továbbfejlődését, de ezek a kísérletek balul ütöttek ki és a művészetből ilyenkor giccsipar lett. A rqsimművészet patetizmus. Az élő művészet válasza a reakcióra a tagadás. Aszerint, hogy melyik korban történik, a festők egyéni és öntudatlan vagy kollektív és öntudatos ellenállást tanúsítanak.

Befejezésül kísérreljük meg jellemezni a festészetet napjainkban. A festészet negatív magatartása a szürrealistákkal végetért és az új életkoncepció kikristályosodásával (a néptömegek aktív részvétele sorsuk irányításában) egyidejűleg a forma, ellentétben a dekadencia bomlottságával, konstruktív és fegyelmezett, míg a téma terén megszűnik a külvilágtól való menekülés és új érdeklődés mutatkozik az ember és a társadalom iránt.”

Boschán György

„A viszonylagosan legérettebb morált jelképező művészet a legaktuálisabb.

A művészet tükörképe az anyagi javak megosztásán alapuló ideológiai áramlatoknak. Továbbá dokumentuma a művész erkölcsi állásfoglalásának az anyagi javak megosztásával és az ezen alapuló ideológiával szemben. Ma ez az állásfoglalás ellenzéki természetű.

Tehát a művészeteknek, vagyis ezek hordozóinak mindig aktuális problémája: fejleszteni a morált és az ennek megfelelő formát. Az új embertípus érzi az anyagi javak észszerűtlen elosztását és a termelés anarchiáját. Ez az impresszionista életérzés. Ez tovább módosul, amikor ebben az életérzésben

az erkölcsérzés imperatív vágyat kelt fel. Szilárdságot, biztonságot és rendet kíván az új embertípus.

Már nem sikerül az oroszoknak szétteperni a vadkant (Delacroix) mint a múlt század közepén győzedelmeskedő reakciónak a munkásságot.

Az új morálra se szűk se bő, hanem cifraság nélküli, a tényleges szükségleteknek szabott ruhát kell adni. Ez legaktuálisabb problémája a festészetnek is.

Ács József

(Megjelent a „HÍD” 1938 októberi számában)

HANGYA ANDRAS

A proletár (olaj)